

491.99-8

Ա-62

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Յ. ԳՐԼԸՃԵԱՆ ԴՐԱՏԱՆ

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԴԱՅԼ ԱՅԼ ԻԿ

ԱՅԲԵՆԱԲԱՆ

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ Ա. ՏԱՐԻ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Օ. ԱՐԶՈՒՄԱՆ

1912

04 MAY 2010

ՀԱՅԼԱՅԼԻԿ

ԱՅԲԵՆԱՐԱՆ

13 FEB 2013

7868

10-019

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՂԵՂՈՒԹՅԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

428

249-ԱՆ

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԴԱՅԼ ԱՅԼ ԻԿ

ԱՅԲԵՆԱՐԱՆ

ՄԱՆԿԱԳԱՐՏԷԶ Ա. ՏԱՐԻ

1002
8946

Կ. ՊՈԼԻՍ
ԳՐԱՏՈՒՆ Թ. ԳԵԼԵՃԵԱՆ

1912

ՅՊԱՐԱՆ ԵՒ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

Օ. Ս. ԲԶՈՒՄԱՆ

№ 112

ՅԱՌԱԶԱԲԱՆ

Դաջալերուած մեր «Գանձարան»-ներուն (*) գտած ջերմ ընդունելութենէն, մտածեցինք պատրաստել նաեւ անոնց Մանկապարտէզի Դասընթացքը, Ա. և Բ. տարի, այն միեւնոյն պարզ ու դիւրութեամբ մէթոտով, որ «Գանձարան»-ներուն տարածման նպատակէն և մեծապէս զնահատուեցաւ մեր նոյնիսկ ամէնէն դժուարահաճ ուսուցիչներէն:

Այս գրքին պատրաստութեան միջոցին ալ մենք ամէն բանէ աւելի նկատի ունեցած ենք տարիքը այն տղոց՝ որոնց ուղղուած է: Մեր ձեռքը եղած է խուսափել այն տեսակ նիւթերէ և ծանօթութիւններէ որոնք ընտանի չեն տղոց, և մտքի տարապայման ու վնասակար յոգնութիւն մը կը պարտադրեն անոնց:

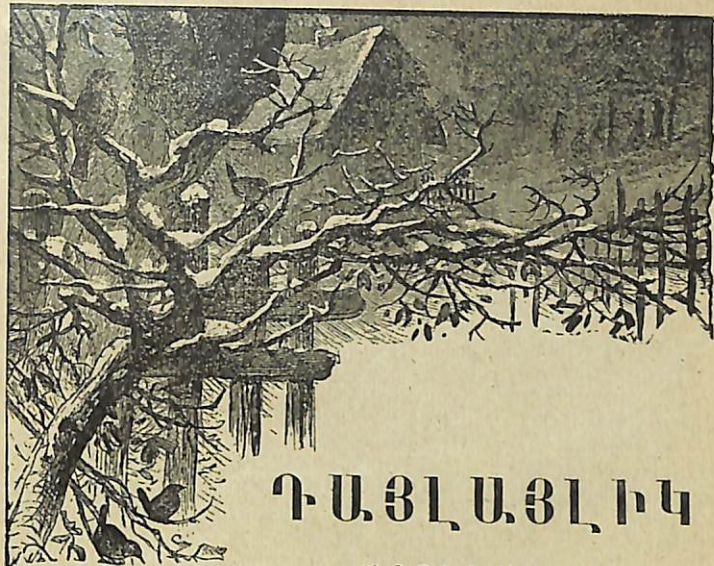
Ուսուցչին ալ մեծագոյն մտահոգութիւնը այդ պէտք է ըլլայ: Տղան որ կը ներկայանայ իրեն, արդէն իսկ իր հետ բերած է նախնական ծանօթութեանց և ամէն տեսակ գիտելիքներու անկապ ու խառնակ կոյտ մը: Ուսուցչին աշխատութեան մեղմակէտը պիտի ըլլայ օգտուիլ այդ ծանօթութիւններէն, կարգ ու կանոն դնել անոնցմէ դոյացած քառսին մէջ, մէթոտիկ դասուողուն մը ենթարկել զանոնք, լեզուի, էականերու և իրերու այդ անհաստատ ծանօթութիւնը ոչ միայն իբր հաստատուն ու հիմնական գիտելիք ամրացնել անոնց յիշողութեան մէջ, այլ նաեւ զայն ճշխացնել յարակից ծանօթութիւններով:

Եւ միշտ, ամէն բանէ առաջ պէտք է նկատի առնել այն իմացական կարելի ձեռքը զոր տղաքը կրնան ընել այդ մատաղ ու փափուկ տարիքին մէջ:

Կը յուսանք որ ներկայ դասագիրքը յարմար գործիք մը կը դառնայ ուսուցչին ձեռքին մէջ և զգալի չափով մը կը դիւրացնէ իր դժուարին գործը:

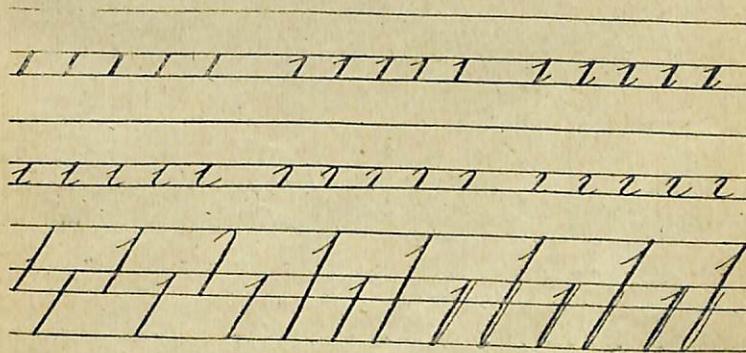
Ա. Ա.

(*) Հրատարակուած են Տարրական (Բ. Տպագրութիւն), Միջին (Դ. Տպագրութիւն) և Բարձրագոյն դասընթացները, ու կը գտնուին Իրաւագիտ-Հրատարակիչ Յ. Գրչլմեան Էֆ. Ի Բով, Կ. Պոլիս, Զաւակաճըրաւ, քիւ 25:

ԴԱՅԼԱՅԼԻԿ

ԱՅԲԵՆԱՐԱՆ

и и и ш ш ш

у у у у

н н л л н н

шш шш шш шшш шшш

шшш шшш нш ншш шшш

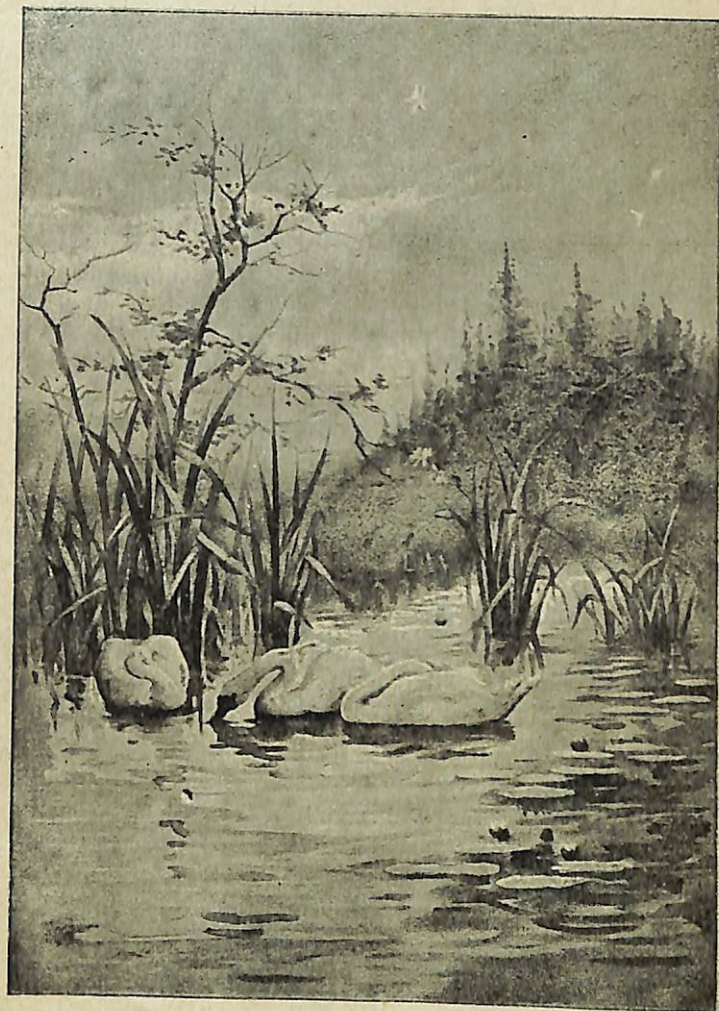
р р р р р

шшш шшш шшшш ршшш

шшшшшш ршшш ршшшшшш

л л л л л

шшшшшш ршшш ршшшшшш

Հ հ Տ Տ Հ

Համարակ հաւ խոնու
պարթր պահապան հուժ

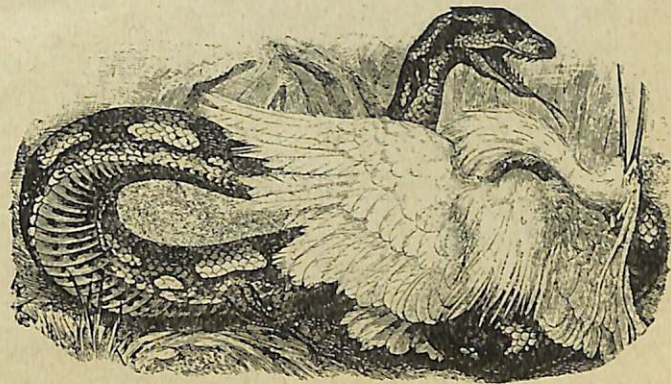
Ե Ե Տ Տ Ե

յոյս յոն ուրոյր զաւ զարդ
ուրոյր ուրոյրապան ընկոյր

ժ ժ Տ Տ ժ

ժամարան իշուկ զ ջորթ
ջար օր աղբիկ օր աղբանց

Յ Գ Դ Գ Յ

հարկարարակ հախար Զ

oh ջրհոր փրկաց հոռու
 քարի վրա աղուր փայլուն
 քրոնիւնքը քոյն կը լրիւ
 քրքրուիլը վրա նորէն

խելքի կապուց քեզ պայծառ
 շաշիկ հաւան պարթի ու շառ
 արցրիկ զրոյս արուն զրոյս
 քո կիսը քեզ վրէժ քաշանք

սարկիսը քի քի քի
կարպիս և քարի

շուարն շուարն աղաւթ շուարն
աղաւթընքը քարմարն ալս
քարմարն վար ինչ կը դրար

1768

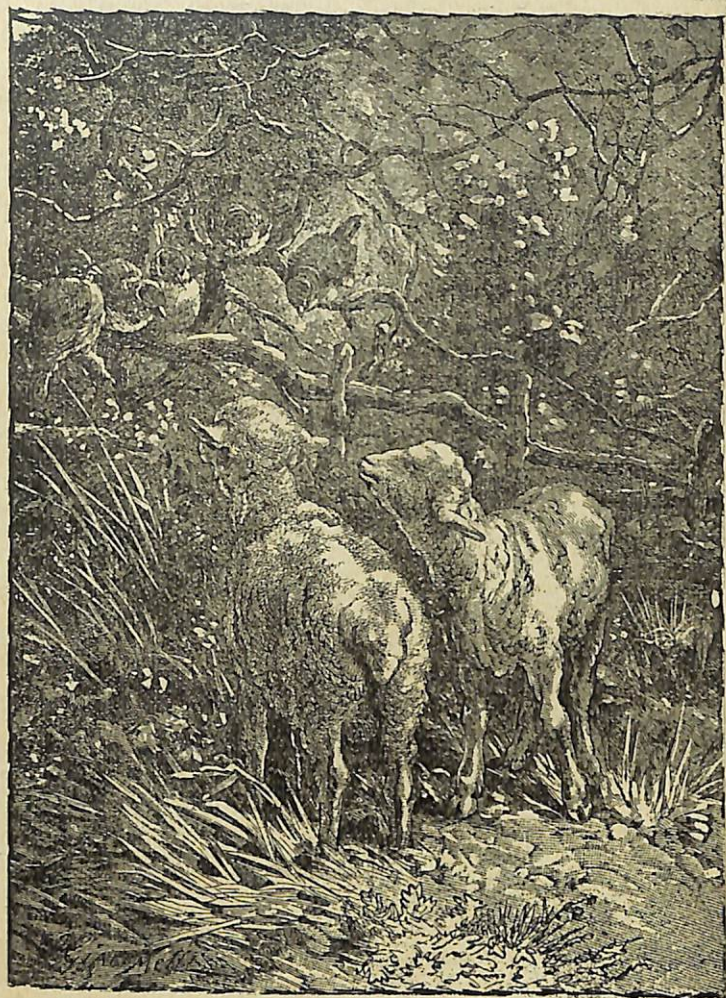
քիսի քիսի

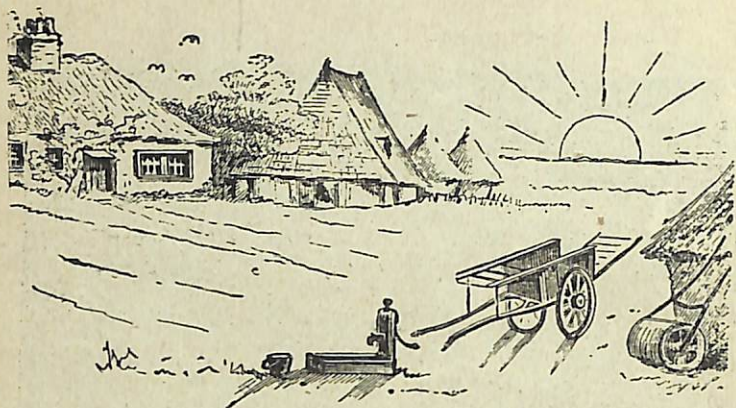
ի՞նչ աղաւթն է շուարն
արաւմարն է ալս կը աղաւթ
կարմար ինչը կը քարմար
ալսն աղաւթն կար կը քար

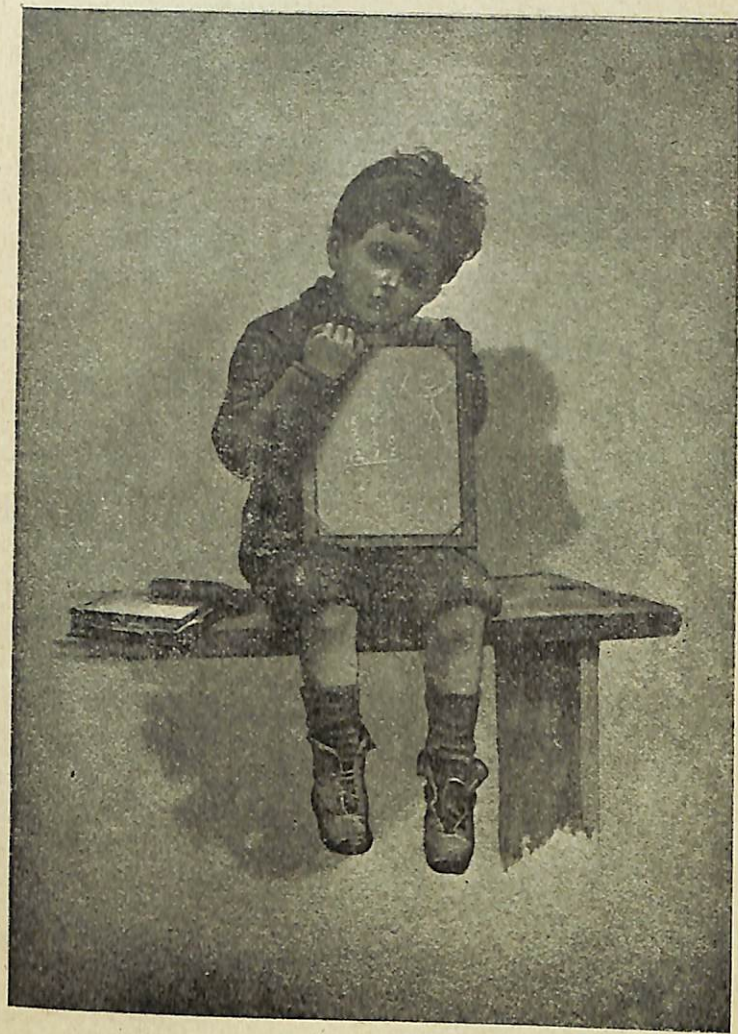

uhuu nypuupru
 st st yr duyru
 pru uy prprprpru
 pru uy prupru
 spru pru ne puu pru prupru
 prupru ne prprpr pru prupru
 duyru duyru
 upru nypuupru
 pruf zru yr uppruf

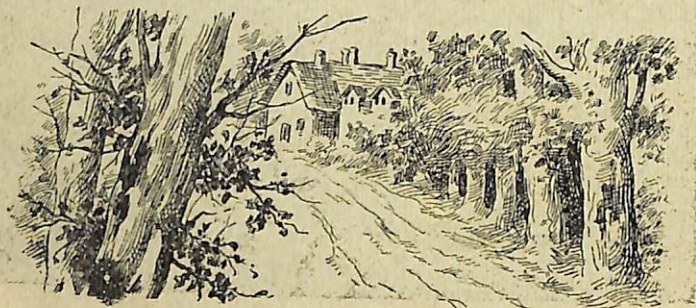

աւրբու իշու ախորը կարգի
 աբիւր շարունայ շափսա
 ԲԼԻՔ զաւսքիւս աբրիւր
 Է կարունի զարոյ ԲԻՐԱՐԻ
 որ կապիւր ԳՈՒ ԲԻՐԱՐ
 Է ԲԻՐ ԱԲԻՐ

Վեր քուրը այս փրոքի իջ է
 փրոքայրիքը արքայիք քի
 Բիր քի զաշը ու զաշաւարի
 Կանուք Բրոքի
 քաւարը քի քաւար
 Կանուք Բիք որ զաշոյի

Յիշխումս
 Յիշխումս
 քուր փրոքս
 արքուր քոշումս
 զաւր որ քիշ քաւ
 քի քոշի
 այդպիս
 արւա

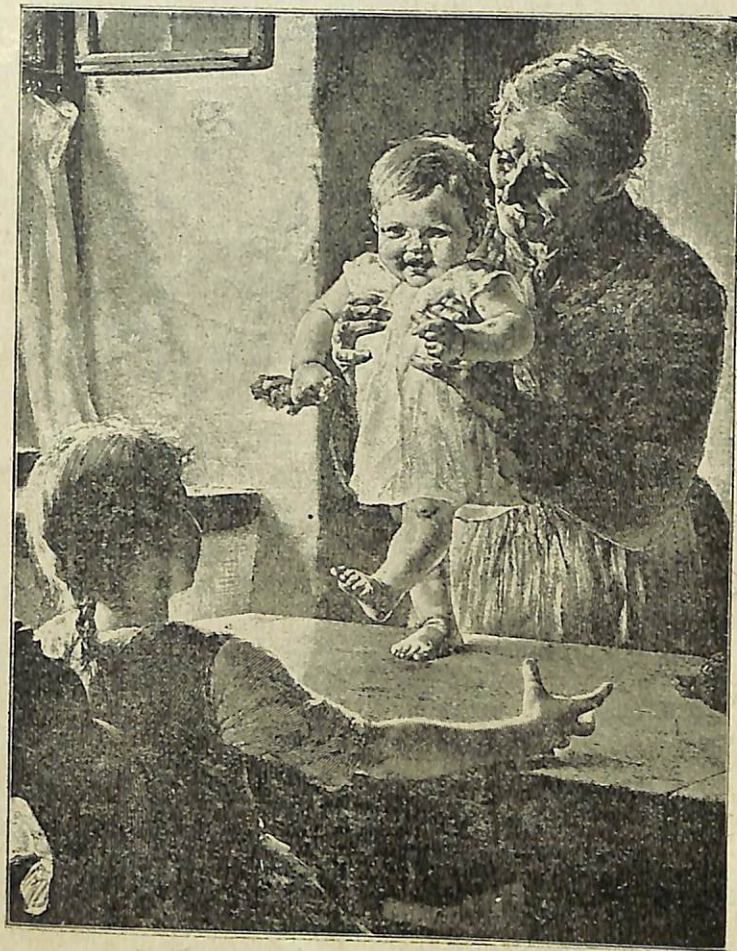

անսոր ֆլաւ արֆուր
 պրքունդիքը հասունացան
 զքա ճաշքէր Կը Բաշ-
 ֆուր քրքարի պարքի
 հասունիքը ուրքի հանի
 քաւքը քոյ Իրան ոք
 հասունացան

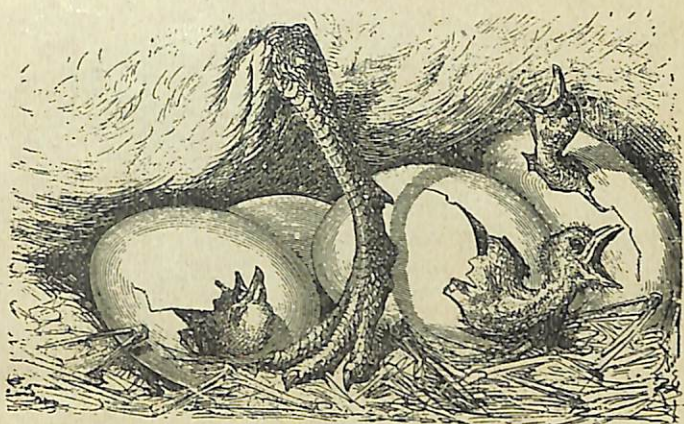

Կուր Գրքիչիս ու Կաղանկար
 Բիւր Կարգարիւմ Բիւր Կարկեր
 Բիւր Կարկեր արուցիկ
 քարք ուրիւ ք քուրիւ
 Ըստ Կարկի ու քոռիկ
 Կր քըրքարու ու Կր Կարքիւ
 Կու Կարգիւ ու արարու
 Կրքար Կարիւ քու Կարկիւ

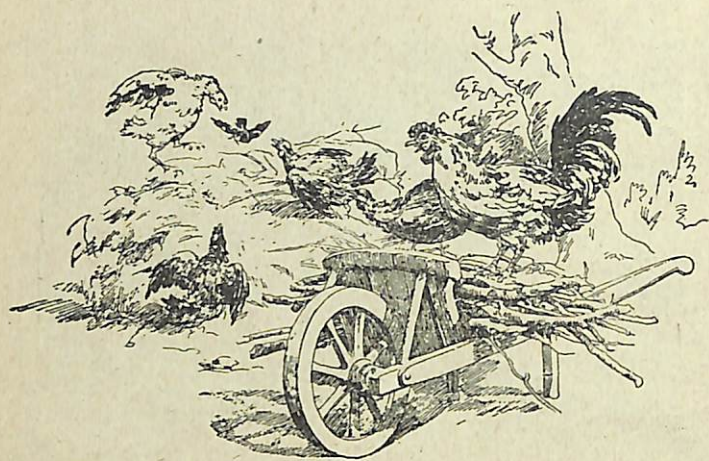

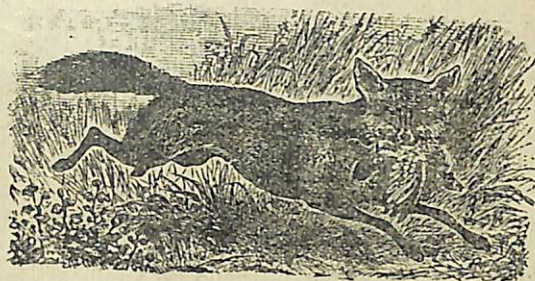
Իբր հաւանք ուրիշ
 հաւ ու ախոյր աւախ ու բառ
 աքաղաղ աքաղաղ փառփառիկ
 Իբր հաւանքի քրտակիւն
 հաւքի Իբր հաւքի կուրաւ
 աւախք շար փառփառիկ

Իբր հաւ քուրի քուրաւ Իբր
 աւախ փառփառիկ Իբր փ
 կուրի կուրի քուրի կուրի
 շար փառփառիկ ու քուրի կուրի
 Իբր քուրի կուրի կուրի
 ու քուրի կուրի կուրի

կըր կըր կըր կըր կըր կըր կըր
 պարբերօրէն մէջ ողմ է զմի
 ծառ հաւքն թփփրուն զմի
 փառքակներ կան զմի
 թռչունք պէս ընթացի
 ճրճրուն ընթաց ու թփփ
 թփփայ ծօր շուրջն ու վրան
 կը ճրճի ու կը պոռան

չար աղուխ
 աղուխ շուրջն կը ընծան
 բայց անոր պէս բարի է
 փոքր հաւքն կը ճրճի
 ու հաւքն կը փոքրայ
 կը զման կը թփփ
 աղուխ աղուխ պոռ ուն

u p 4 7 f y 5 r p 7 p 7
 p 3 4 h. z 7 4 5 6 7 8 9
 u 8 n u 7 p p y 7 p f 6 o 8

u	p	4	7	f	y	5	r	p	7	p	7
p	3	4	h.	z	7	4	5	6	7	8	9
u	8	n	u	7	p	p	y	7	p	f	6

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Ն Բ Գ

Նկար Նկարի Նկարի
 Նկարներն Նկարար
 Դար Դարիս Դարի
 Դարիկոն Դարներն
 Գործ Գործատու Գործի
 Գործունիս Գործունիներն

Ա Բ Գ

Արուսեակ բարի ու գործունեայ աղջիկ
 մըն է թռչունները ազատ կը թողու և
 անոնց կեր կու տայ

Պ Ա Ձ

Պաա Պաաաարու Պաաաարան
 Պաաաաֆրթ Պաաարբարան
 Արթ Արթարան Արթֆյրկ
 Արթի Արթֆյոդուքիւն
 Զօրթ Զօրանան Զօրաւոր
 Զօրանոյ Զօրաքանան

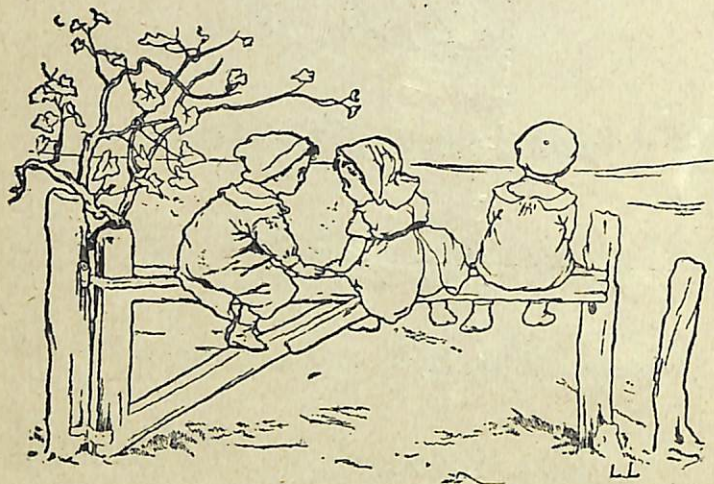
Դ Ե Ձ

Դըպրոց երթալը դասատուն սիրելը
 Դըպրոցին մէջ աշխատիլը մեզի պարտք է
 Երգ չունին չարերը
 Ամէն մարդ պէտք է աշխատի

Է Ը Ք Դ Շ

Է Ըրկիր Ըրկիրանան
 Ըրկիրակից Ըրկիրուքիւն
 Քաւթ Քաւթաւոր Քաւթուհի
 Քաւթաւորանաւթ Քաւթակիր
 Դաւթ Դաւթանակ Դաւթոյց
 Դաւթաֆորթ Դաւթաւայ
 Դժաւար Դժաւարութիւն
 Դժաւարուն Դժաւարակից

Է Ը Թ Ժ Ի

Արուսեակ Աղաւնի և Արտաւազդ շատ
բարի ընկերներ են

Իրիկունը երբոր դըպրոցէն արձակուին
պարտէզ կերթան ու խելօքիկ կը խաղան

Արուսեակ Աղաւնի և Արտաւազդ բընաւ
կըռիւ չեն ըներ իրարու հետ և բարի
օրինակներ են թաղին տըղոց համար

Ամէն մարդ կը սիրէ զիրենք

Լ Ռ Զ Կ

ՂԻՆ ՂԻՆԱՆԿԱՆ ՂԻՆԱՍԻՐ
 ՂԻՆԱՆԿՈՂՐ ՂԻՆԱՆՊԱՂՐ
 ՂՐԱՅ ՂՐԱՅԱՐԿԱՅՐ ՂՐԱՅԱՆԻՅ
 ՂՐԱՅԱՆԻՐԻՖԻ ՂՐԱՅԻՆՐՔԻՆ
 ԶՈՎ ԶՈՎԱՐ ԶՈՎԿԻՐԻ
 ԶՈՎԱՅՈՅ ԶՈՎԱՆ ԶՈՎԱՅԻՐ
 ԿԱՆԱՆԿ ԿԱՆԱՆԿԱՎԻՉ
 ԿԱՆԱՆԿԱՎԱՐՉ ԿԱՆԱՆԿՆԱՅ

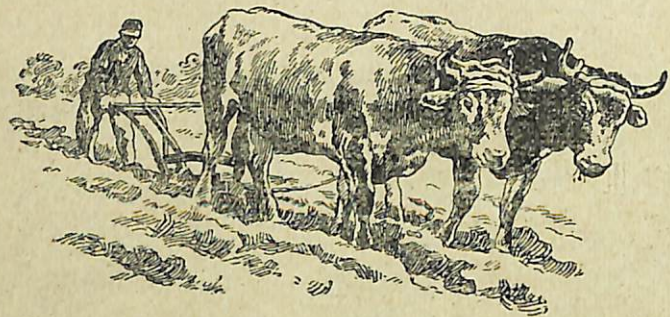
ԿՈՎՐ

ԿՈՎՐ ՔՐՈՂԱՆԻՐ ԿՐՈՂԱՆԻՐ ՎՐԻ Է
 ՎՈՐՔՐՈՆ ՎԷ ԿՐ ՔՐՈՂԱՆԻՐ
 Ե ՎԿՐ ԱՊՈՆՐ ԿԱՐ ԿՈՂՐԱՅ
 ԿՈՎՐ ԿԱՐՔՐՈՆ ԿՐՈՂԱՆԻՐ
 ԿՈՎՐԻ ԶԱՎՐ ԽՈՐՔ ԿՐ ԿՈՂՐ

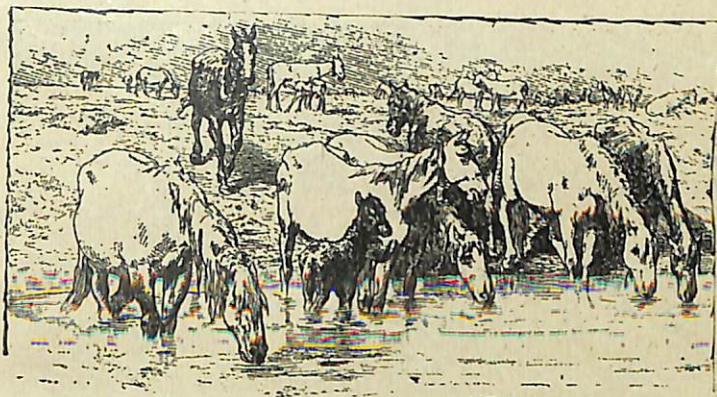

Հ Զ Ղ

Հայ Հայաստանի Հայաստ
 Հայոցքի Հայկ Հայկական
 Հայաստանի Հայր Կր թրակիր
 Խոյ Խոյակործ Խոյակործ
 Խոյիքի Խոյոր Խոյակործ

Խոյակործ Խոյ Կր Խիկ

Չր Չրակոր Չրակործ
 Չրակոր Չրակործործ
 Չրի Չր Կրակոր Կրակործ
 ՂԿ ՂԿակոր ՂԿակործ
 ՂԿակոր ՂԿակործործ

Հ Զ Ղ

ՏՄ ՅԷ

Տաճար Տաճարոյ Տաճարաւոր
 Տաճարոյի Տաճարոյութիւն
 Մէջ Մէջաւոր Մէջութիւն
 Մայր Մայրիկ Մայրախան
 Հոյս Հոյսաւոր Հոյսահար
 Հոյսա Հոյսահարութիւն
 Եւս Եւսակ Եւսահանութիւն
 Եւսաւոր Եւսաւորիկ Եւսակ

Ճ Մ Յ Է

Ըստքը առաջադրող կիրքուն
 շոթքստքը շոթքով կը առքուն
 քսկ ըստքստքը քստքստքով
 Ըստքը կը հաւտքին առք
 ըստքստքստքստք իջ
 ըստքով կառքստք
 շոթքուն վրքստք

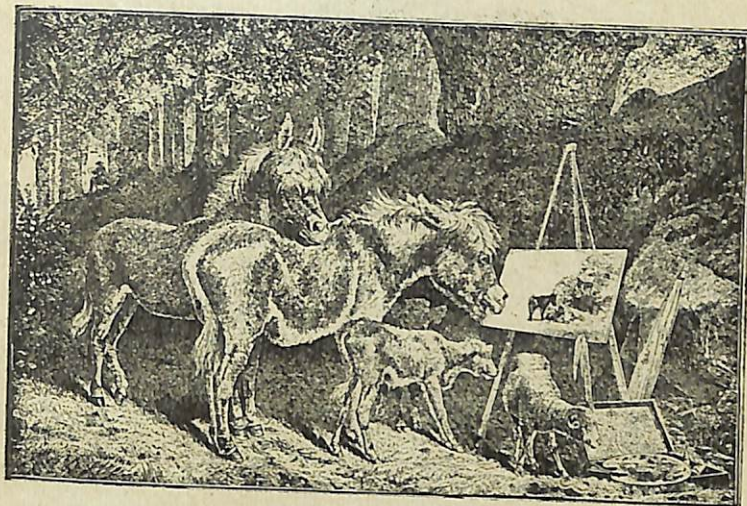

Ա Մ Զ Ե Մ

Ասար Ասարաբուս Ասարակէր
Որկոր Որկրանդուրբու
Զար Զարթ Զարուրբու

Զար Կրդաթ Կր ԶարԶարթ
Իսդէ ԿրԶարԶարթ

Ասարկէր Ասարկէրապարդ
Ասարկէրախան ԱսարԿԵ
ԱսարԿԵապար Կր ԻրԶակ
Իր ԿարԿԵԿր ԶարԿԵրթ

Շ Ո Զ Պ

ՇՈՒՆԸ

Շուներ ամէնէն հաւատարիմ կենդանին
է Մեր տունը կը պահպանէ գողերուն
դէմ Ոչխարներուն վըրայ կը հըսկէ որպէս
զի գայերը զանոնք չը տանին Իր տէրը
կը ճանչնայ և անոր համար ինքզինքը կը
գոհէ Շուներ շատ բարի է բայց կը
խածնէ չար տըղաքը երբոր զինքը տանջեն
Շատ շուներ իրենց կոյր տէրոջ առաջնորդ
կըլլան եւ զանոնք կը պահպանեն ամէն
փորձանքներու դէմ Լաւ շուն մը հարիւր
գէշ ընկեր կարծէ

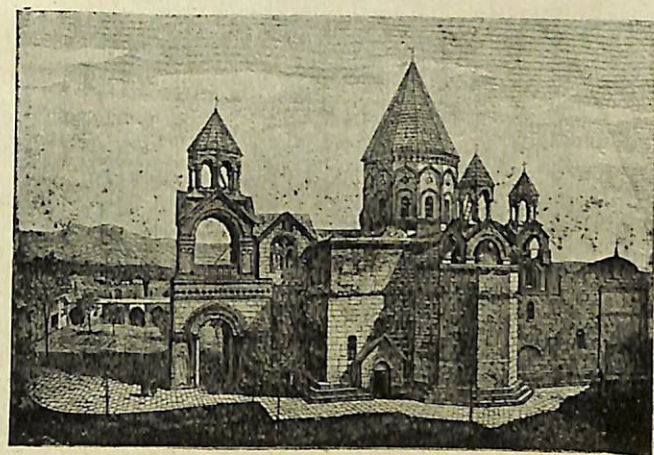
Զ Ռ Ս Լ

Զուր Զրուոյի Զրաղայ
 Զրիկոյի Զրոյ Զրասուն
 Ռուր Ռոբարի Ռոբարչակ
 Ռոբակոնի Ռոբակարի
 Սահմար Սահմարապահ
 Սահմարաշրոթի Սահմարի
 Վալիու Վալի Վալիարու
 Վալիարալի Վալիարու

Զ Ռ Ս Լ

Մ Ռ Յ Դ

Մարի Մարիկան Մարիի
 Մաւար Մաւարաշի

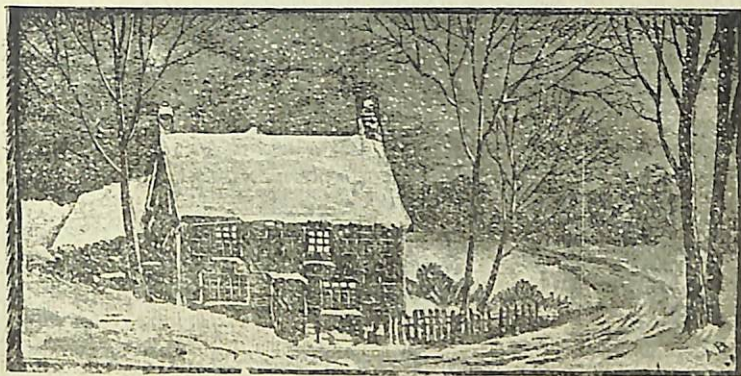
Էջմիածին մեր մայր տաճարն է
 Ես վեց տարեկան եղայ այս տարի
 Տաճար շինողին տաճարաշէն կրօն

Հաւ Հաւաքի Հաւաքար
Հաւար Հաւարի Հաւարառ

Հորիւնի մեր մերի թրճի
թրճի մի հաւ էր չրի

Տ Ր Յ Ի

Զրիւնի իմ
Հրիւնի Հաւարի թրճի
չրճի մերի մերի
չրճի մերի մերի
Հաւարի մերի ու Հաւար

Վ Ք Օ Ժ

Վրա՞նք Վրա՞ստանք Վրա՞ստանք
 Վրա՞ստանքը՞քին Վրա՞ստան
 Քար Քարա՞շին Քարա՞կուր
 Քարա՞հար Քարա՞յր Քարո՞ւյր
 Քէ՛ զրո՞ղաք քար է՛ր նի՛րքին
 Օճուր Օճրա՞կար Օճի՛ր
 Օճուրքին Օճրա՞կան Ջ
 Հա՛ս զրո՞ղաք Կոճի՛քին իրա՞րու

Փ Ք Օ Ժ

Նի՛շխարա՞նք զրո՞ղաք թրա՛ս
 չին Կա՛նքար առա՞ջին շուր
 քէ Կա՛նքին Կոճի՛քույր Կր

Կա՛յին զրա՞րու

՝ Ե Է Ը Ի Ն Օ

, ստորակէտ	՝ երկար
• միջակէտ	° հարցանիշ
ː վերջակէտ	« » չակերտ
՝ բուլթ	() փակագիծ
՝ շեշտ	- տողադարձ

Դարձա՞րս ասանկը

Արքիշիր Աղբրիշ,

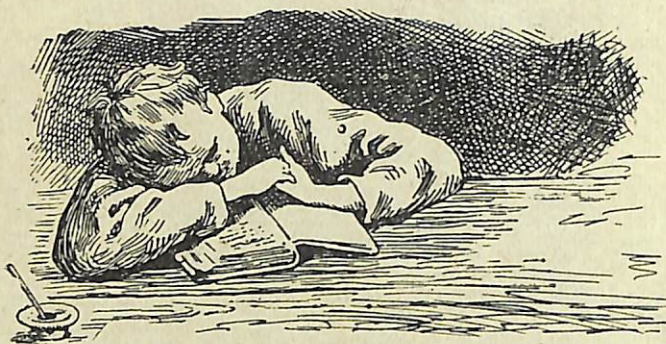
Արկու որ է հիւանդ պանդուխտ
Բժ և չԲ կրնար դուրսու գալ:

Զարկերս աղուոր քաղաքկերք
առաւ քնի, քաջ քա չԲ քաղաք,
առողջանայ կույժ որ շուրտի շորքն
դուրսու գալ

Զանգըրքի փայլ և ընկերներս:

Դարձա՞

ԱՐՇԱԿԻՆ ՆԱՄԱԿԸ

Սիրելի Արտաւազդ,

Գիտե՞ս ինչու այս կիրակի չը կըրցայ պարտէզ գալ և ձեզի հետ խաղալ: Շիտակը կը խըպնիմ ըսելու, ծուլութիւն ըրած էի, դասերըս չէի պատրաստած, հայրիկըս բարկացաւ, և այս կիրակի զիս տունը պահեց:

Գէշ բան է ծուլութիւնը: Այլ ուրիշ անգամ ծոյլ չը պիտի ըլլամ, պիտի աշխատիմ որ հայրիկըս զիս սիրէ ու չը պատժէ: Իմ պատժուիլըս թող քեզի ալ խըրատ ըլլայ:

Բարեկներ քեզի և ընկերներուս:

Արշակ

Չիբուտը պիտի ըլլամ

Արքայ Տէրաւ, քի
չիբուտը պիտի ըլլամ:
հորապարտով ու աւարով
ճարպարէ պիտի ըլլեմ

Միմե ճարտ պիտի

է որ չիբուտը ըլլայ և իր հայրիկի
պաշտպանէ յոշմանքիս չիմ

Չիբուտըսքըս յօրաւորսքս մէ
կը յոշմանքիս և իրար շար կը սիրէ:

1. ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ՏԵՄՆԷ ԱՄԷՆ ԲԱՆ

— Ճակտիս վրայ ով գրեր է որ
Մայրիկ, ես խելօք չի կեցայ այսօր:
— Աստուած:

— Բայց, Աստուած հոն չէր այն ատեն:
— Դուն գայն չես տեսներ, տղաս, բայց
Դրախտէն
Գիշեր թէ ցերեկ, ամէն ժամանակ,
Անոր աչքն ամէն տեղ է, շարունակ:
Մեզի բընաւ չերեւար ան,
Բայց կը տեսնէ ինքն ամէն բան:

2. ԱՌՏՈՒՆ

Առտուն երբ մայրիկս կուգայ զիս արթնցնելու, շուտ մը վար կը ցատկեմ անկողնէն: Բարի մայրիկս կը սիրէ մաքրութիւնը, ես ալ կը սիրեմ, և ամէնէն առաջ երեսս ու ձեռքերս կը լուամ:

Երբոր նախաճաշ ընեմ, գիրքերս կառնեմ և դասս կը սերտեմ:

Ահա տնտես եղբայրը եկաւ, դպրոց երթալու ժամը հասած է: Կը համբուրեմ մայրիկս և ուրախութեամբ կերթամ դպրոց:

Մեր վարժուհին ծոյլ տղաքը չի սիրեր: Ես աշխատասէր տղայ մըն եմ, խելօք կը կենամ, ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընեմ վարժուհիին խօսքերը:

Եւ իրիկունը, հայրս ուրախ կըլլայ, երբոր դասս լաւ սորված ըլլամ:

Ոչ ոք կը սիրէ ծոյլ տղան:

3. ՕՐԸ

Ամէն օր երկու մաս ունի, գիշեր և ցերեկ: Գիշերը մութ կըլլայ և լամբար կը վառենք լոյս ունենալու համար, իսկ ցերեկին՝ արեւը մեզ կը լուսաւորէ:

Արեւը առտուն կը ծագի և իրիկունը մարը կը մտնէ: Առտուն ծագած ատենը՝ արշալոյս կը կոչուի, և իրիկունը՝ մարը մտած ատենը՝ վերջալոյս:

Արեւը մեզի միայն լոյս չի տար, տաքութիւն ալ կու տայ:

Եթէ արեւը չըլլայ, ցուրտէն կը սառնիք: Բոյսերն ալ առանց արեւի չեն կրնար ապրիլ:

4. ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ

Ժամ, վայրկեան, երկվայրկեան:

Օր, շաբաթ, ամիս, տարի:

Մէկ օրը քսանըջորս ժամ է, մէկ ժամը վաթսուն վայրկեան, մէկ վայրկեանը վաթսուն երկվայրկեան:

Տարին տասերկու ամիս ունի, Յունուար, Փետրուար, Մարտ, Ապրիլ, Մայիս, Յունիս, Յուլիս, Օգոստոս, Սեպտեմբեր, Հոկտեմբեր, Նոյեմբեր, Դեկտեմբեր:

Ամիսը չորս եօթնեակ ունի, եօթնեակը եօթը օր, երկուշաբթի, երեքշաբթի, Չորեքշաբթի, Հինգշաբթի, Ուրբաթ, Շաբաթ, Կիրակի: Եօթնեակին սովորաբար շաբաթ կ'ըսենք:

5. ՊՁՏԻԿ ԿԱՏՈՒՆ

Չար տղաք պզտիկ կատու մը զտած էին ճամբուն վրայ և զայն կը տանջէին:

Ալիս և Արշակ որոնք այն տեղէն կ'անցնէին, կատուն ազատեցին, շոյեցին և տուն տարին:

Երբոր հայրերնին լսեց ասիկա, շատ ուրախացաւ և գովեց զանոնք:

Ապրիք, տղաքս, ըսաւ, ամէն մարդ պէտք է որ տկարները պաշտպանէ, նոյն իսկ եթէ անասուն մը ըլլայ այդ տկարը:

Հիմա պզտիկ փեսիկը մեծցած և խոշոր ու գեղեցիկ կատու մը դարձած է:

Ալիս շատ կը սիրէ զայն, որովհետեւ չար մուկերուն թշնամին է և զանոնք կը հալածէ:

Ալիս իր ձեռքովը կը կերակրէ իր սիրելի փեսիկը:

6. ՈՂՈՐՄ ՈՒԹԻՒՆ

Մարիամ պտույտի ելած էր մեծ մայրիկին հետ: Ճամբան մուրացիկի մը հանդիպեցաւ:

— Մեծ մայրիկ, ըսաւ Մարիամ, տասը փա-
րա տուր ինծի որ սա մուրացիկանին տամ:

— Աղջիկս, ըսաւ, մեծ մայրիկը, ուրիշին դրամովը ողորմութիւն ընելը աղէկ չէ. եթէ կուզես այս աղքատին օգնել, նայէ որ քուկդ եղած բան մը տաս անոր:

Մարիամ կարկանդակ մը ունէր սակառին մէջ. հանեց և աղքատին տուաւ:

— Ահա ատ է բուն ողորմութիւնը, ըսաւ մեծ մայրիկը. ան որ ողորմիլ կուզէ, պէտք է իր ունեցածը զոհէ:

7. ՀԱՅԸ

Հաց, հացթուխ, հացագործ, հացավաճառ:
Հացը ցորենէն կը շինուի:

Հողագործը ցորենը կը ցանէ, հասած ցո-
րենը ջաղացքին մէջ աղալով ալիւր կը շինեն,
հացթուխը ալիւրէն խմոր կը շինէ, հացագործը
խմորը կեփէ փուռին մէջ, և հացավաճառն ալ
մեզի կը ծախէ եփուած հացը:

Հացը օգտակար անունդ մըն է:

8. ԱՆՀՆԱԶԱՆԴԸ

Մելինէ կը խաղար սենեակին մէջ, երբ յան-
կարծ կրակարանին մօտեցաւ, ունելին առաւ և
կը պատրաստուէր կրակին հետ խաղալու:

— Մելինէ, ըսաւ մայրը, կրակի հետ մի
խաղար, կ'այրիս:

Մելինէ հեռացաւ կրակարանին քովէն:

Քիչ մը ետքը մայրը դուրս ելաւ սենեակէն:
Մելինէ, մօրը պատուէրը մոռնալով, կրակարա-
նին քով գնաց նորէն և սկսաւ կրակները խառ-
նել ունելիով:

Յանկարծ կրակ մը ինկաւ շրջագցեստին
վրայ: Մելինէ՝ տեսնելով որ շրջագցեստը կը վա-
ռի, կրակը բռնել ուզեց և ձեռքը այրեց:

Մելինէ շատ ցաւ քաշեց, և մինչև այսօր
ձեռքին վրայ կը մնայ այրած տեղին նշանը:
Եթէ մօրը հնազանդէր, հարկաւ այդ փոր-
ձանքը չպիտի գար գլխուն:

9. ԵՂԱՆԱԿՆԵՐԸ

Տարին չորս եղանակ ունի, Գարուն, Ամառ,
Աշուն, Ձմեռ: Ամէն եղանակ երեք ամիս կը
տեւէ:

Ձմեռը ցուրտ կ'ըլլայ, ձիւնագնդակ կը խաղան և ձիւնէ մարդիկ կը շինեն: Աղքատները, որոնք տաք հագուստներ և լաւ բնակարան չունին, շատ կը նեղուին ձմեռը:

Գարունը ծաղիկներու եղանակն է և պզտիկ տղաքը հաճոյքով կը պտտին դաշտերուն մէջ, ծաղիկներ կը

հաւաքեն, գեղեցիկ փունջեր կը շինեն և զանոնք կը նուիրեն իրենց ծնողքին:

Ամառը արձակուրդի և պտոյտներու եղանակն է: Պտուղներն ալ ընդհանրապէս ամառը կը հասնին:

Աշունն ալ հաճելի եղանակ մըն է: Խաղողը, որ պտուղներուն ամէնէն ախորժեղին է, աշնան կը հասնի: Բայց ծառերուն գեղեցիկ տերեւ-

ները կը թափին աշնան, ու ձմեռը շուտով կը հասնի:

Գարնան ամիսներն են՝ Մարտ, Ապրիլ, Մայիս:

Ամառուան ամիսներն են՝ Յունիս, Յուլիս, Օգոստոս:

Աշնան ամիսներն են՝ Սեպտեմբեր, Հոկտեմբեր, Նոյեմբեր:

Ձմեռուան ամիսներն են՝ Դեկտեմբեր, Յունուար, Փետրուար:

10. Կ Կ Ո Ւ Ն

Կո՛ւ, կո՛ւ, կո՛ւ, կո՛ւ:

— Հայրիկ, ինչո՞ւ իր ձայնով քեզ հաճելի չէ կրկուն.

Անոր ձայնն ինձ կը թուի բաւական քաղցր ու սիրուն,

Եւ, չեմ գիտեր, գանգատի դուն ինչ պատճառ կ'ունենաս:

— Թէ զայն ինչո՞ւ չեմ սիրեր, պատճառն ըսեմ քեզ, տըղաս.

Անոր ձայնէն անհանգիստ կ'ըլլամ, ձանձրոյթ կ'զգամ շատ,

Որովհետեւ ան իր վրայ կը խօսի միշտ, անընդհատ:

11. ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ

Դուռ, դռնակ, դռնապան, դռնապահ :
Ամէն տուն և ամէն սենեակ դուռ մը ունի :
Դուռը ծխնինքերու միջոցաւ կը դառնայ և
կղպանք ունի : Կղպանքը կը բանանք կամ կը
գոցենք բանալիով :

Երբ դուռը պզտիկ է, դռնակ կըսենք :
Տան դուռը պահպանողը դռնապան կամ
դռնապահ կը կոչուի :

Դուռին փայտէ մասերը ատաղձագործը կը
շինէ, իսկ երկաթէ մասերը երկաթագործը :

12. ԱՐԵՒԸ

Արեւը շատ օգտակար է մեզի. անոր շնոր-
հիւ թէ լոյս կ'ունենանք և թէ տաքութիւն :

Բայց երբ արեւը խիստ է պէտք չէ որ ա-
նոր տակ պտտինք :

Պէտք է զով տեղեր նստինք, կամ տունը
մնանք, մինչև որ արեւին խստութիւնը անցնի :

Ամառները մանաւանդ ամէնէն աւելի զգոյշ
ըլլալու է :

Ամառ ատեն, արեւը ցերեկուան մօտ շատ
խիստ կ'ըլլայ :

Երբոր պարտէզ չունենանք, և կամ պար-

տէգին մէջ գով տեղ մը չըլլայ, տունին մէջ կը հաւաքուինք մեր ընկերներուն հետ, կը խաղանք կամ կը կարդանք:

Արեւին տակ քրտնելէ վերջ ջուր խմելը շատ փասակար է:

13. Կ Ա Թ Ը

Կաթը մեզի համար շատ օգտակար սնունդ մըն է:

Կովը և այծը կաթ կու տան մեզի:

Կաթը ճերմակ է և անուշ համ մը ունի:

Կաթը թանձր մաս մը ունի որ իր սերն է, այդ սերով կարագ կը շինենք:

Կաթով պանիր և մածուկ ալ կը շինուի:

Մայրիկը կաթնապուր ալ կեփէ կաթով:

Կաթ ծախողին կաթնավաճառ կ'ըսենք:

Այն կենդանիները որոնք մեզի կաթ կու տան, կաթնատու կը կոչուին:

14. Գ Ն Դ Ա Կ Ը

Տիրան մօրաքրոջը հիւր գացած էր, և սենեակին մէջ մինակ մնացած ըլլալով, գնդակին հետ կը խաղար:

Բայց Տիրան անզգոյշ տղայ մըն էր և չէր նայեր թէ գնդակը ուր կը նետէ:

Յանկարծ գնդակը գնաց մեծ հայելին դպաւ, և հայելին կտոր կտոր եղաւ:

Տիրան՝ վախէն թողուց փախաւ:

Բայց վերջը զղջաց ըրածին վրայ, եկաւ մօրաքրոջը քով և լալով ըրածը պատմեց անոր:

Մօրաքոյրը, տեսնելով որ Տիրան անկեղծօրէն զղջացեր է, ներեց, ըսելով.

— Քու յանցանքդ աւելի պիտի ծանրանար եթէ չխոստովանէիր: Այն որ ըրածը կը խոստովանի, կէս մը դարմանած կըլլայ իր յանցանքը:

15. Լ Ր Ա Գ Ի Ր Դ Մ Ի Կ Ա Ր Դ Ա Ր

— Հայրիկ, ալ հերիք կարդաս լրագիր, Մեզի հետ խաղալ դուն չե՞ս փափաքիր:

— Չեմ կրնար, տըղաս, ժամանակ չունիմ:

— Քեզի հետ խաղալ կուզեմ ես, հայր իմ,

Քեզի հետ, ատկէ շատ հաճոյք կըզգամ:

— Եկ՛ուր, լրագիրս կարդա մէկ անգամ:

— Ո՛հ, ո՛չ. այդ բանն ինձ ձանձրոյթ կու տայ շատ:

— Կը տեսնես, տըղաս, դուն և ես, զատ զատ

Ունինք, իրարմէ տարբեր, խաղալիկներ, հա-
ճոյքներ:

Մարդ պէտք է ուր ինքն իրմով ըզբաղի,
Նեղել ուրիշներն է միշտ անտեղի:

16. ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ

Զարդ, զարդարանք, զարդարել, զարդար-
ուած, զարդարուն, զարդասէր, զարդասեղ:

Աստուած երկիրը զարդարած է ծաղիկ-
ներով:

Մենք ալ մեր տունները կը զարդարենք զա-
նազան զարդարանքներով:

Զարդարուած սենեակ մը միշտ հաճելի
տեսք ունի:

Զարդը սիրողը զարդասէր կը կոչուի:

Անպատճառ հարուստ ըլլալու պէտք չկայ
զարդարուն տուն մը ունենալու համար: Շատ
անգամ ծաղիկ մը կը բաւէ զարդարանքի համար:

Հայրիկս այս կիրակի ինծի սիրուն զարդա-
սեղ մը բերաւ:

17. ԱՅԾԻԿՆԵՐԸ

Գարունը եկաւ, այծերը ուրախ են: Ու-
րախ են նաեւ այծի ձագերը, մինիսիկ ուլերը:

Ամէն կողմ կանանչ խոտեր ու ոստեր կան,
և այծերը շատ կը սիրեն խոտերը:

Իրենց բարակ ոտքերը ինչ ալ շուտ կը շար-
ժեն. երբոր վագեն, ոչ ոք կը հասնի իրենց նե-
տեւէն. քարերէն ու ժայռերէն վեր կը մագըլ-
ցին, կը ցատքուտեն, կը պոռան, երբեմն ալ,
չար տղաքներու պէս կը կզուլտին իրարու հետ,
կոտոշ կոտոշի կը զարնեն:

Մեր ուլիկներն ալ կը կզուլտին, շատ խեղ
են, բայց դեռ իրենց կոտոշները չեն բուսած և
չեն կրնար իրարու ցաւ պատճառել:

18. ՈՐԿՐԱՄ ՈԼԸ

Զապէլ աշխատասէր ու բարի աղջիկ մըն է, բայց որկրամոլ ալ է:

Առջի օր՝ մայրը կեռասի անուշ կեփէր: Սանը դրած էր կրակարանին վրայ որպէս զի կեռասը եփի:

Զապէլ՝ տեսնելով որ մայրը դուրս ելած է խոհանոցէն, դգալ մը առաւ, սանին մէջ խոթեց, և վախնալով որ մայրը վրայ կը հասնի ու կը տեսնէ, շուտ մը դգալը բերանը տարաւ:

Բայց կեռասը տաք էր և Զապէլին բերանը այրեցաւ:

Զապէլ սկսաւ պոռալ: Մայրը վրայ հասաւ և զայն յանդիմանեց, ըսելով.

— Աղջիկս, նայէ որ բնաւ թերութիւն չունենաս. իրաւ է որ բարի և աշխատասէր ես, բայց եթէ ուրիշ տասը յատկութիւն ալ ունենաս, մէկ թերութիւն մը կը բաւէ այդ տասը յատկութիւնն ալ ոչնչացնելու:

19. ՀԱՅՐԻԿ Ս

Ամէն առտու կանուխ հայրիկս գործի կերթայ և ամբողջ օրը կաշխատի մեզ ապրեցնելու համար:

Հայրիկին աշխատութեամբն է որ մենք հաց կուտենք, տաք հագուստներ կը հագնինք ձմեռները, պտուղներ կուտենանք սեղանին վրայ և դպրոց կու գանք աղուոր բաներ սորվելու:

Ես շատ կը սիրեմ հայրիկս:

Երբոր մեծնամ, ես ալ անոր պէս պիտի աշխատիմ:

Եւ երբ ծերանայ ու չկարենայ աշխատիլ, ես ալ զինքը պիտի ապրեցնեմ իմ աշխատութեամբս:

Մենք ամէնքս ալ մեր հայրիկին երախտապարտ ենք, պէտք է որ հատուցանենք մեզի ըրած բարիքը:

20. ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ

Դաս, դասարան, դասատու, դաստիարակ, դասասրահ, դասագիրք:

Երբոր դպրոց երթամ, դասարանին կամ դասասրահին մէջ կը նստիմ:

Դաստիարակը մեզի դաս կու տայ և դասա-
տու ալ կը կոչուի :

Դասատու՝ դաս տուող ըսել է :

Դասս կը սորվիմ դասագիրքին վրայէն :

Այս «Դայլայիկ»ը իմ դասագիրքս է :

Դասին ատեն միշտ խելօք կը կենամ, ու-
շաղբութեամբ մտիկ կընեմ դասատուիս խօս-
քերը, և մաքուր կը պահեմ դասագիրքս :

Իրիկունն ալ, երբ տուն կը դառնամ, դասս
կը սերտեմ :

Այն որ իր դասերը ուշաղբութեամբ չի սոր-
վիր, վերջէն դժբախտ կըլլայ :

21. Ծ Ա Ղ Ր Ա Ն Ք

Զարուհի կը ծաղրէր իր ընկերուհին՝ Արաք-
սին՝ որ քիչ մը կաղ էր :

Վարժուհին կը սաստէր Զարուհին, ըսելով
որ ամէնէն գէշ բանն է ուրիշներու տգեղու-
թիւնը կամ խեղութիւնը ծաղրելը :

Բայց Զարուհի մտիկ չէր ընել :

Օր մը, մինչդեռ կը վազէր դաշտին մէջ,
Զարուհի ինկաւ և ոտքը կոտրեց :

Անկէ ի վեր Զարուհի կաղ է : Բայց Արաքսի
չի ծաղրեր զինքը :

22. Հ Ա Յ Ե Լ Ի Ն

Փոքր էմման, որ շատ հաւնած էր ինքն իր դէմքին,
Հայելին մէջ կը նայէր ըզմայազին . . .

Մայրն՝ — «Հայելին դիր տեղն» ըսաւ : Աղջիկն
յամառ

Պատասխանեց. — «Կուգեմ տեսնել դէմքս ան-
պատճառ»,

Եւ ըսկըսաւ լալ, ոտքերը գարնել գետին :

— «Կուգե՞ս տեսնել, ըսաւ, երեսդ որ... կը փայլի .

«Նայէ հիմայ...» : — Էմման տեսաւ, ցաւով սրտին,

Կրքոտ, լալկան տըղու դէմք մը գարհուրելի . . . :

23. Զ Ո Ի Ր Ը

Շատ տղաք կը վախնան ջուրէն, բայց ես
չեմ վախնար :

Առտուն, երբ մայրիկս զիս ծորակին քով
կը կանչէ, ուրախութեամբ կը վազեմ կերթամ,
որովհետեւ զիս պիտի լուայ :

Երբոր լուացուած ըլլամ, մաքուր կըլլամ և
ամէն մարդ զիս կը սիրէ :

Մեր վարժուհին ալ միայն մաքուր տղաքը

կը սիրէ, և կը յանդիմանէ անոնք որոնք չուաց-
ուած, գլուխնին չսանտրուած դպրոց կու գան :
Զուրը իմ բարեկամս է :

24. Լ Ո Յ Ս Ը

Լոյս, լուսաւոր, լուսաւորել, լուսափայլ,
լուսարար :

Լոյսը մարդուն համար շատ անհրաժեշտ է :
Ցերեկին, արեւին լոյսը մեզ կը լուսաւորէ,
բայց գիշերը լուսաւոր չէ, մութ է, և լոյս ու-
նենալու համար ճրագ կամ լամբար կը վառենք :

Տղաքը երբեք ճրագի կամ լամբարի հետ
չեն խաղար, որովհետեւ կրնան այրիլ կամ տու-
նը բռնկցնել :

Եկեղեցին լուսափայլ է. լուսարարն է որ
եկեղեցիին մոմերը կը վառէ :

25. Ծ Ա Ղ Ի Կ Ն Ե Ր Ը

Գարնան՝ ես կը սիրեմ ընկերներուս հետ
դաշտ երթալ և աղուոր ծաղիկներ քաղել :

Ծաղիկներով փունջեր կը կապեմ և մայրի-
կիս կը բերեմ որպէս զի սեղանը զարդարէ :

Մեր պարտէզն ալ լեցուն է ծաղիկներով :
Հայրս միշտ կը խնամէ զանոնք :

Մեր պարտէզին մէջ կան վարդեր, յասմիկ-
ներ, մանիշակներ, շահոգրամներ և ուրիշ ծա-
ղիկներ :

Երբ դեռ կոկոնի վիճակին մէջ է, պէտք չէ
փրցնել ծաղիկը :

Ծաղիկներով, մանաւանդ վարդով, անուշ
ալ կեփի :

Ծաղիկեփաճառը ծաղիկ կը ծախէ :

26. ԱՄԱՌ ԵՒ ՁՄԵՌ

Ամառը բարակ հագուստ կը հագնինք, ձմեռը հաստ:

Ամառը գոլութիւն կը փնտռենք, ձմեռը տաքութիւն:

Ամառը պատուհանները բաց կը թողունք, ձմեռը գոց:

Ամառը արեւէն կը փախինք, ձմեռը խարկը կը փնտռենք:

Ամառը պաղ ջուրէն կ'ախորժինք, ձմեռը գաղջ ջուրէն:

Ամառը ցերեկը երկար և գիշերը կարճ է. ձմեռը գիշերը երկար և ցերեկը կարճ:

Ամառը սառույցի պէտք ունինք, ձմեռը սառույցէն կը փախինք:

27. ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ

Ձիւն, ձիւնահատիկ, ձիւնագնդակ, ձիւնհալ, ձիւնաբեր, ձիւնածածկ, ձիւնագոյն, ձիւնեղ:

Ձմեռը կը ձիւնէ, դաշտերը, փողոցներն ու տանիքները ձիւնով կը ծածկուին, ձիւնածածկ կ'ըլլան:

Ձմեռուան հովերը ընդհանրապէս ձիւնաբեր են, ձիւն կը բերեն:

Ձիւնի հատիկները փաթիլ կը կոչուին. մէկիկ մէկիկ կիյնան և ինկած տեղերնին իրարու միանալով ամէն բան կը ծածկեն:

Ձմեռը ձիւնագնդակ խաղալով կը զբօսնունք: Գնդակները շատ կարծր չենք շիներ որպէս զի իրար չվիրաւորենք:

Ձիւնը կը սառի, սառույց կը դառնայ:

Ճերմակ առարկաներուն ձիւնագոյն կը սենք, որովհետեւ ձիւնը ճերմակ է:

Գարնան՝ ձիւնհալը կը սկսի և ձիւնները կը հալին:

28. ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ՇԻՆԷ ԱՄԷՆ ԲԱՆ

- Աստուած ծաղիկներն ի՞նչպէս շինեց, մայր,
Ո՞ւր գրտաւ գոյներն ամէնուն յարմար :
- Տեսաւ որ աշխարհք զարդարանք չունէր,
Ժպտեցաւ. իսկոյն բոսան ծաղիկներ :
- Զարմանք. ուրեմն ի՞նչ որ կայ ըստեղծուած,
Ամէնքն ալ, մայրիկ, շինած է Աստուած... :
- Այո՛, ամէն բան, տըղաս, հողն և ջուր,
Կըրակն, օդն և յոյսն արեւին մաքուր :
- Հապա դ՞ուռն, մայր, քե՞զ ալ ստեղծեց ան...
— Զի՛ս.

Անշուշտ, բայց ի՞նչ կայ որ այդքան կ'ապշիս :
— Շինելու համար քեզ պէս պատուական
Մայր մ'արդեօք ի՞րքան յոգնած է, որքան... :

29. Մ Ր Զ Ի Ի Ն Ն Ե Ր Ը

Ի՞նչ աշխատասէր կենդանիներ են սա մըր-
ջիւնները :

Օրն ի բուն խումբերով կերթան կու գան
անընդհատ, և կեր կը կրեն իրենց բնակարան-
ները, որոնք գետնին տակը կը գտնուին :

Մըջիւնները միայն ամառը մէջտեղ կելլեն,
և իրենց ձմեռուան ուտելիքը ժողվելով, ամբողջ
ձմեռը թաղուած կը մնան գետնին տակ :

Նայեցէք, ամէնքն ալ, նոյն իսկ պզտիկնե-
րը, կաշխատին :

Երբոր իրենցմէ մէկը ուտելիքի խոշոր կտոր
մը գտած ըլլայ և նեղութիւն կրէ զայն տանե-
լու համար, միւսները իսկոյն կը հասնին և անոր
կօգնեն որպէս զի չնեղուի :

Մըջիւնները լաւ օրինակներ են մեզի հա-
մար : Անոնք հեռատեսութիւն ունին, որովհետեւ
ամառուընէ կը պատրաստեն իրենց ձմեռուան
կերը. անոնք աշխատասէր են, որովհետեւ աշ-
խատելու ժամանակը բնաւ պարապ չեն անցը-
նել. յետոյ՝ միշտ իրարու կօգնեն, որպէս զի
իրենցմէ մէկը չնեղուի և աւելի հանգիստ ապրին :

30. ԲԱՐԻ ՏՂԱԲԸ

Սա տղաքը որ իշուկներով պտոյտի ելած են, ամէնէն կը սիրուին:

Ինչո՞ւ, գիտէ՞ք, որովհետեւ խելօքիկ կը խաղան, իրարու գէշ խօսք չեն ըներ, իրենց վրան գլուխը մաքուր կը պահեն, վտանգաւոր տեղեր չեն երթար, և երբ իրենց ծնողքը կանչէ, շուտ մը կը վազեն կերթան:

Անոնք կը սիրուին, որովհետեւ դպրոց երթալու ատենը դպրոցէն ուշ չեն մնար, միայն զբօսանքի ժամուն և արձակուրդի օրերը խաղալով կանցընեն, միշտ կաշխատին որ դասերն սորվին, և տանը մէջ կօգնեն իրարու:

Անոնք վաղը միւս օր, երբ քիչ մը աւելի մեծնան, իրենց ծնողքին ալ պիտի օգնեն, և այն ատեն, ամէն մարդ ալ աւելի պիտի սիրէ զանոնք:

Անոնք օրինակելի տղաքներ են. ամէնքդ ալ անոնց պէս պէտք է ըլլաք:

31. ՄԱՆԿԻԿԸ ԵՒ ՃՆՃՂՈՒԿԸ

Մանկիկը կ'ըսէր .—

«Աղուոր ճնճղուկ , ուր կը թռչիս ,
 Շուտ մի փախչիր , մի ձգեր զիս .
 Տես , քուկին միւս ընկերներուդ՝
 Հաւին , բաղին , ես կու տամ կուտ :
 Նստէ խելօք , մօտըս եկուր
 Վախկոտ մըլլար , ուր կ'երթաս , ուր» :

Ճնճղուկը ըսաւ .

«Եղբայր , ի՞նչպէս չըլլամ վախկոտ
 Երբ թշնամին նստեր է հող :
 Արդեօք ինչո՞ւ կը մոռնաս դուն
 Թէ կը սպասէ քովըդ կատուն :
 Եթէ բարիք ընել կ'ուզես ,
 Նախ վռնտէ չարը մօտէս ,
 Ետքը գիրկդ կրնամ գալ ես» :

32. ԹՈՉՆԻԿՆԵՐԸ

Ծառի մը վրայ թռչունի բոյն մը կար և բոյ-
 նին մէջ ալ երկու թռչնիկներ կը գտնուէին :

Օր մը , մինչդեռ մայրերնին բացակայ էր ,
 թռչնիկները սկսան կռուիլ իրարու հետ :

Անոնք լաւ մը իրար կտցեցին և այնքան
 կռուեցան որ երկուքն ալ բոյնէն վար իյնալով
 մեռան :

Դուք ալ մի՛ կռուիք ձեր եղբայրներուն ու
 քոյրերուն հետ . անպատճառ փորձանք մը կու
 գայ ձեր գլխուն :

33. ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ

Փայտ , փայտաշէն , փայտահատ , փայտատ ,
 փայտակոյտ , փայտակերտ , վառելափայտ :

Փայտը մարդոց համար ամէնէն անհրաժեշտ
 առարկաներէն մէկն է :

Առանց փայտի ոչ տուն կրնանք շինել , ոչ

կարասի, ոչ ալ ուրիշ շատ մը անհրաժեշտ առարկաներ:

Փայտը ծառերէն կելլէ: Փայտահատը կացինով կամ փայտատով կը կտրէ ծառերը, որոնք շերտ շերտ կը սղոցուին և տախտակներու կը վերածուին:

Այն առարկաները որոնք փայտէ շինուած են, փայտակերտ կամ փայտաշէն կը կոչուին:

Իրարու վրայ դիզուած փայտերուն՝ փայտակոյտ անունը կուտանք: Զմեռը՝ վառարաններուն միջոցաւ վառուած փայտն ալ վառելափայտ կը կոչուի:

Ատաղձագործը, կահագործը, կառագործը, քանդակագործը փայտի վրայ կաշխատին:

Փայտէն կը շինեն նաւեր, նաւակներ, մակոյկներ: Ածուխն ալ՝ որուն այնքան պէտք ունինք կերակուր քիփելու և տաքնալու համար, փայտէն կը շինուի:

34. ԱՇԽԷՆԻՆ ՊԱՏԻԺԸ

Աշխէն հացը չէր սիրեր, և ամէն անգամ որ մայրը հաց տար իրեն, կը մանրէր զայն և ասդին անդին կը նետէր:

Օր մը, սեղանին վրայ, մայրը հաց չտուաւ իրեն:

Աշխէն գոհ մնաց:

Յաջորդ օրը, մայրը դարձեալ հաց չտուաւ:

Աշխէն նորէն գոհ մնաց:

Բայց երրորդ օրը, կերակուրները սկսան անհամ երեւալ իրեն:

— Մայրիկ, ըսաւ Աշխէն, ինծի կտոր մը հաց կու տամ:

— Աղջիկս, պատասխանեց մայրը, հացը շատ օգտակար ու յարգի բան մըն է, պէտք չէ զայն փճացնել. քու հացի բաժինդ տուի աղքատի մը որ անշուշտ քեզի պէս չպիտի փճացնէ զայն:

Աշխէն սակայն զղջացած էր: Մայրը նորէն հաց տուաւ անոր:

35. ՎԱՐԴԻՆ ՓՈՒՇԵՐԸ

Վարդան որ քիչ մը առաջ պարտէզ ելած էր, կու լայ:

Եւ իրաւ ալ լալու պատճառ մը ունի:

Տեսէք, ձեռքերը արիւնոտեր են, կարծես կատուն ճանկուտեր է զանոնք:

— Ի՞նչ ունիս, ի՞նչ եղար, կը հարցնէ մայրը:

— Վարդ պիտի քաղէի, մայրիկ, բայց սուր բաներ կային վարդենիին վրայ և ձեռքս արիւնեցաւ:

— Քեզի միշտ կըսէի որ ինք իր գլխուդ ծա-

դիկ չքաղես, խօսքս մտիկ չըրիր և ահա պատ-
ժուեցար. դուն չէիր գիտեր թէ վարդենին փու-
շեր ունի, և այդպէս կը պատժէ այն անհնա-
զանդ տղաքը, որոնք իրենց մօրը խօսքը մտիկ
չեն ըներ. եթէ խօսքս մտիկ ըրած ըլլայիր, հի-
մայ չպիտի լայիր այսպէս:

Այս արկածը լաւ խրատ մը եղաւ վար-
դանին:

36. ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ

Վարդ, վարդենի, վարդատունկ, վարդի իւղ,
վարդագոյն:

Վարդը մեր պարտէզներուն զարդն է: Շատ
տեսակ վարդեր կան, կարմիր, ճերմակ ու դեղին:

Առարկայ մը երբ վարդի գոյն ունենայ,
վարդագոյն կը կոչուի:

Վարդը կը բուսնի վարդատունկին վրայ,
որուն վարդենի ալ կըսենք:

Վարդէն աղուոր անուշահոտութիւններ կը
շինուին. վարդէն կը շինուի նաև վարդի իւղ,
որ շատ անուշ կը հոտի:

Վարդենին կարճ թուփ մըն է. ճիւղերուն
վրայ սուր փուշեր կը գտնուին. պէտք է միշտ
զգուշութեամբ քաղել վարդը:

Վարդենին երբ շատ պզտիկ ըլլայ, թաղար-
ներու մէջ ալ կրնայ պահուիլ ու ծաղիկ տալ:

Վարդէն անուշ և վարդաշուր ալ կը շինուի:

37. ԱՆՏՈՏ ՎԱՐԴԸ

Պօղոս աղտոտ տղայ մըն էր:

Օր մը, ցեխին մէջ վարդ մը տեսաւ, վեր-
ցուց և հոտուըտաց:

Վարդը անքան գէշ կը հոտէր որ Պօղոս՝
սրտնեղած՝ նետեց զայն:

— Ինչո՞ւ վարդը նետեցիր, հարցուց հայրը
որ իր քովէն կը քալէր և ամէն բան տեսած էր:

— Շատ գէշ կը հոտէր, հայր, անոր համար
նետեցի:

— Տեսա՞ր, տղաս, վարդին պէս գեղեցիկ և
անուշահոտ ծաղիկ մը անգամ, աղտեղութեան
մէջ մնալով՝ այդքան անախորժ դարձեր է. դուն
ալ այդպէս աղտոտ մնալով նետած վարդիդ
կը նմանիս. ոչ ոք կուզէ քովդ մօտենալ:

38. ԵՂԲԱՅՐՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Արշաւիր ու Արփինէ,
Երկու սիրուն պատանի,
Մէկը լուսին կը նմանի,
Միւսը կըսես արփին է:

Ամէն առտու միասին,
Կերթան դարոց քովէ քով,
Գիշերները լուռ բերնով
Ոյժ կուտան իրենց դասին:

Իրար այնքան կը սիրեն՝
Որ երբ կուլայ իր եղբայր,
Սիրտը շրջի դառնաբար,
Կուլայ նաեւ Արփինէն:

Քոյր ու եղբայր առանձին
Բան մը չեն ուտեր բնաւ,
Նոյն իսկ շաքար կամ արմաւ,
Փափաքէն ալ երբ խանձին

Ինչ որ ունին՝ հաւասար
Բաժին կրնեն միշտ սիրով:
Կը մաղթեմ ձեզ հոգիով
Ըլլալ ասանկ քոյր եղբայր:

39. Բ Ա Մ Բ Ա Ս Ա Ն Ք

Օննիկ գէշ սովորութիւն մը ունէր, շարունակ իր ընկերները կը բամբասէր : Իրեն համար՝ բնաւ լաւ ընկեր չկար . ամէնուն վրայ ալ մէյ մէկ պակասութիւն կը գտնէր : Եւ իր ընկերները չէին սիրեր զինքը :

Օր մը, պտոյտի պիտի երթային : Օննիկ ուզեց անոնց ընկերանալ . անոնք մերժեցին , բայց Օննիկ յամառեցաւ և չուզեց հեռանալ անոնց քովէն :

Միւսները, տեսնելով որ չերթար, հնարք մը մտածեցին . առաջարկեցին աչկապուկ խաղալ, կապեցին Օննիկի աչքերը, և մինչդեռ ան ասդին անդին դառնալով զիրենք կը փնտռէր, զինքը թողուցին այնտեղ և հեռացան գացին :

Օննիկ, բաւական դառնալէ վերջ, տեսնելով որ ձայն ձուն չեկեր, քակեց աչքին կապը :

Այն ատեն միայն տեսաւ որ ընկերները զինքը խաբած էին :

Օննիկ չկրցաւ գանգատիլ, որովհետեւ գիտէր որ զանոնք վշտացուցած էր . բայց միտքը դրաւ փոխել իր վարմունքը և նորէն անոնց սէրը շահիլ :

40. ՊԱՐԱԵՇՏՈՒԹԻՒՆ

Բարսեղ նպարավաճառին գացած էր քսան փարայի ալիւր գնելու : Մայրը քառասուն փարանոց մը տուած էր իրեն, և Բարսեղ քսան փարա ետ պիտի առնէր :

Նպարավաճառը, զբաղած ըլլալով, քսան փարա տալու տեղ՝ վաթսուն փարա ետ տուաւ, կարծելով որ երկու ղրուշնոց մըն էր առածը :

Բարսեղ ուրախութեամբ տուն վազեց և մօրը ցոյց տուաւ վաթսուն փարան, ըսելով որ նպարավաճառը խաբուած էր :

Բայց մայրը յանդիմանեց զայն :

— Տղաս, ըսաւ, քու ըրածդ անպարկեշտութիւն է նպարավաճառը սխալմամբ աւելի դրամ տուեր է քեզի, պէտք էր որ անմիջապէս ետ տայիր իրեն . դուն գոհ պիտի մնայիր եթէ քեզ խաբած ըլլային . շնտ, գնա ետ տուր քառասուն փարան :

41. Ա Ն Զ Գ Ո Ւ Շ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Փողոցներուն մէջ ձիեր, կառքեր և հանրակառքեր կը գտնուին :

Յակոբ միշտ կը մոռնար ասիկա և քալած ատենը բնաւ ուշադրութիւն չէր ընել :

Մէկ քանի անգամ քիչ մնաց որ կառքի մը անիւներուն կամ ձիու մը տակ մնայ , բայց նորէն խրատ չեղաւ :

Առջի օր սակայն , իր անզգուշութեան պատիժը գտաւ :

Նորէն փողոցէն կանցնէր և կը վազվզէր առանց չորս կողմը նայելու , երբ ձի մը տապալեց զինքը :

Յակոբ սկսաւ լալ , բայց բարեբախտաբար մէկ տեղը չէր վնասուած , և միայն վախով ազատեցաւ :

Հիմա Յակոբ շատ ուշադրութեամբ կը քալէ : Եթէ առաջուց այդպէս ընէր , պարապ տեղը վախ չպիտի քաշէր :

42. ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ

Քար , քարահանք , քարակոյտ , քարակոփ , քարահատ , քարաշէն , քարուկիր , քարուտ :

Քարն ալ փայտին պէս անհրաժեշտ է մեր տուններուն շինութեան համար :

Քարը քարահանքերէն կելլէ . քարահատը կը հանէ զայն : Քարակոփը քարերը կը յղկէ :

Երբ տուն մը քարէ շինուած ըլլայ , քարաշէն կամ քարուկիր կը կոչուի :

Լեռներ կան որոնք բոլորովին քարուտ են : Քարի կոյտերը ժայռ ալ կը կոչուին :

Քարահատները վառօդով կը պայթեցնեն քարակոյտերը : Քարի շատ տեսակներ կան , կարծր քարերով ճամբաները կը սալարկեն :

Քարի տեսակ մը կայ որ մարմար կը կոչուի : Սովորաբար՝ արձաններ կը շինեն մարմարով :

Մարմարէ շինուած առարկաները մարմարեայ կը կոչուին :

43. ՇՈՒՇԱՆԻՆ ՇՐՋԱԶԳԵՍՏԸ

Շուշան շատ անհոգ և անուշադիր աղջիկ մըն է , միշտ կը պատուէ հագուստները , կամ կաղտոտէ զանոնք :

Դեռ նոր նոր մայրը լաւ շրջազգեստ մը չինած էր անոր , բայց առաջին օրն իսկ Շուշան զայն պատուեց :

Գիշերը , Շուշան յանկարծ արթնցաւ և զարմացաւ մնաց՝ սենեակը լուսաւորուած գտնելով :

Յետոյ տեսաւ որ մայրը նստեր և իր պատուած շրջագգեստը կը կարկտէ :

Շուշան հասկցաւ որ մայրը իր անփութութեան պատճառաւ անքուն մնացած է , կամացուկ մը իջաւ անկողնէն , գնաց մօրը վզին փաւրեցաւ և ըսաւ .

— Անուշիկ մայրիկս , ինծի համար անքուն մնացիր , բայց ասիկա վերջին անգամն է . ասկէ ետքը ուշադրութիւն պիտի ընեմ որ հագուստներս չպատռեմ :

Մայրը համբուրեց զայն և մոռցաւ անոր համար քաշած նեղութիւնը :

44. ՅԱՄԱՌՈՒԹԻՒՆ

Վարժուհին շարունակ կը սաստէր Սօֆին , որովհետեւ շուկ կը հանէր և իր ընկերներուն աշխատութիւնը կարգիլէր :

Բայց Սօֆի յամառ աղջիկ մըն էր , աւանջ չէր կախեր վարժուհիին յանդիմանութեանց :

Ահա դասի կարգը իրն է , բայց չի գիտեր , չէ կրցեր սորվիլ :

— Ինչո՞ւ դասդ չես սորվեր , կը հարցնէ վարժուհին :

— Ուզեցի սորվիլ , բայց դժուար էր , մէկ քանի անգամ փորձեցի ու չկրցայ :

— Աղջիկս , կըսէ վարժուհին , եթէ շուկ հանելու մէջ ցոյց տուած յամառութիւնդ դասդ սորվելու համար գործածէիր , հիմա այսպէս ամօթահար չպիտի մնայիր ընկերներուդ քով . յամառութիւնը գէշ բան է՝ երբ գէշ բանի մը համար կը գործածուի . իսկ աշխատութեան մէջ՝ յամառութիւնը ամէնէն լաւ յատկութիւնն է :

45. ՄԵՐ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ

Մեր ընկերները մեր եղբայրներն են , և մեր ընկերուհիները՝ մեր քոյրերը :

Մենք կը սիրենք զանոնք այնպէս , ինչպէս եղբայրներ և քոյրեր իրար կը սիրեն :

Միայն չար ընկերներն են որ չեն սիրուիր : Մենք անոնցմէ հեռու կը փախչինք , ինչպէս որ

ուշիսարը գայլէն կը փախչի : Այն ուր գէշ ընկերոջ հետ ժամանակ կանցընէ , ինք ալ գէշ կըլլայ :

Բայց երբ բարի են մեր ընկերները , մենք շարունակ անոնց քովէն չենք հեռանար , միասին կը խաղանք , մանաւանդ միասին կաշխատինք , որովհետեւ լաւ գիտենք թէ իրարու օգնելով , իրարու գործը դիւրացնելով՝ աւելի շուտ և աւելի շատ բան կը սորվինք :

46. ՈՐԲԵՐԸ

Լեւոն և Հայկունի որբ են , հայր մայր չունին :

Իրենց մօրաքոյրը կը խնամէ զիրենք , բայց մօրաքոյրնին ալ հարուստ չէ , և երկուքն ալ շատ բաներէ զրկուած են :

Մենք գանոնք աւելի կը սիրենք քան մեր միւս ընկերները , որովհետեւ անոնցմէ աւելի պէտք ունին մեր համակրութեան :

Շատ անգամ՝ մեր անուշեղէնէն կամ մեր պտուղէն բաժին կը հանենք անոնց :

Անոնց երեսին չենք տար իրենց աղքատու-

Թիւնը . կաշխատինք որ մոռնան մեր վայելած բաներէն զրկուած ըլլաին :

Լեոն և Հայկունի , մեր սէրը տեսնելով , շատ բան կը մոռնան իրենց զժբախտութենէն :

Մեծ քոյրս կիրակի օրերը մեր պարտէզը կը հրաւիրէ զանոնք , աղուոր բաներ կը կարդայ և զանոնք կը զբօսցնէ :

47. Բ Ո Ւ Ն

Բու մը սոխակին կը գանգատէր .

— Սոխակ քուրիկ , չես գիտեր որչափ զըժբախտ եմ :

— Բայց ինչո՞ւ այդպէս զժբախտ ես :

— Շիտակը չեմ գիտեր , ոչ ոք կը սիրէ զիս . երբ տեղ մը թառ առնեմ , իսկոյն կաշխատին զիս վանելու , պզտիկ տղաքն ալ քարեր կը նետեն ինծի :

Այն ատեն՝ սոխակը ըսաւ .

— Կուգե՞ս գիտնալ թէ ինչու չես սիրուիր . քեզ չեն սիրեր , որովհետեւ դուն ալ ոչ ոք կը սիրես . այն որ չի սիրեր , չի սիրուիր :

48. ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ

Ձուկ , ձկնորս , ձկնարան , ձկնկիթ , ձրկնորսութիւն , ձկնիկ :

Ձուկը ջուրին մէջ միայն կապրի , ծովերուն , գետերուն և լիճերուն մէջ կը գտնուի :

Ձկնորսը ձուկը կորսայ ուռկանով կամ կարթով :

Երբ ձուկը պզտիկ է , ձկնիկ կը կոչուի :

Ձկնկիթը , ձուկին հաւկիթը , շատ ախորժելի համ ունի :

Ծովին եզերքը՝ ձկնորսները ձկնարաններ կը շինեն ձկնորսութեան համար :

Ձուկը ոսկոր չունի , փուշ ունի :

Ձուկերով շատ համով կերակուրներ կեփէ մեր մայրիկը :

49. ՊԱԿՍԱԾ ՀԱՅ

Մարգար և Ղազարոս շուկայէն հաց առած տուն կերթային : Ձմեռուան մէջ էր և ձիւնը ծածկած էր ամէն բան :

Ճամբան՝ Մարգար տեսաւ խումբ մը խեղճ

ու անօթի թռչնիկներ, որոնք ի գուր ձիւնին
վրայ ուտելիք կը փնտռէին :

Այն ատեն հացէն կտոր մը փրցուց, ման-
րեց և թռչուններուն նետեց : Թռչունները ու-
րախութեամբ ու ճշելով լափեցին հացի կը-
տորները :

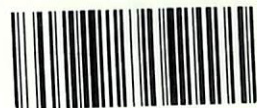
— Ի՞նչ ըրիր, Մարգար, ըսաւ Ղազարոս, հի-
մա երբ տուն երթաս, հայրիկդ պիտի տեսնէ
որ հացէն կտոր մը պակսած է և քեզ պիտի
պատժէ :

— Հոգ մի՛ ըներ, ըսաւ Մարգար, երբոր
հայրիկս իմանայ թէ այդ պակսած հացը սա խեղճ
թռչնիկներուն տուի, ոչ միայն չպիտի պատժէ
զիս, այլ պիտի ուրախանայ :

Մարգար իրաւունք ունէր :

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0241523

7868

ԳՐԱՎԱՃԱՌ-ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԳԸԸՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Չագմագճըլար Թիւ 25

ԱՐԱՐ ԱՆՑՈՆԵԱՆ

1. Դալլայիկ Մանկապարտէզի Ա. Տարի 3
2. Դալլայիկ Մանկապարտէզի Բ. Տարի 4
3. Գանձարան Տարրական Բ. Տպագրութիւն 5
4. Գանձարան Միջին Գ. Տպագրութիւն 8
5. Գանձարան Բարձրագոյն 12^{1/2}

Մ. ՍԵՊՈՒՀ

1. Եղեղեփունջ Մայրենի Լեզուի Ա. Տարի 1
2. Եղեղեփունջ Մայրենի Լեզուի Բ. Տարի 2^{1/2}

ԱՐՇԱԿՈՒՀԻ ԹԷՊԻԿ

1. Արքի Բարոյագիտութիւնը Միջին և Բարձրագոյն 8
2. Արքի Բարոյագիտութիւնը Բարձրագոյն և Լրացուցիչ 12^{1/2}

ՄԻՀՐԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

1. Գաղաքական Տնտեսութիւն 5
2. Նոր Քերական Ֆրանսերէն Լեզուի Գ. Տպագրութիւն 11^{1/2}

ՄՈՒՇԵՂ ԵՊԻՍԿ. ՍԵՐՈՎԱՆԵԱՆ

1. Քրիստոնէական Բալոյականը 5
2. Քրիստոնէական Եկեղեցւոյ Վարդապետութիւնը 5

Մանկավարժական ամենափոքին մերոսով պատաստուած այս դասագիրքը
անմեղիքի են մինչև հիմա հրատարակուած նոյնանման
հրատարակութեանց մէջ:

Մաքուր և խմանաւած տպագրութիւն. Նոր և մասնաւոր շինուած պատկերներ.
Տոյուն կազմ. Դիւրամտացիի գին և գոհացուցիչ զեղջ:

Գիմիկ՝ ուղղակի Դրասանն հասցէին

درسعادت چقماقچیلر نومرو ۲۵ اوچانس قیلیجیان

Գրատուն Յ. Գրլըճեան, Չագմագճըլար Թիւ 25
Librairie H. Kilidjian, Rue Tchakmakdjilar 25

→ ԳԻՆ 3 ՂՐՇ. ←